

24.4.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Lausunto OKM:n asetuksesta ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun asetuksen muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö OKM/15/010/2018

Pyydettyinä lausuntona Lounais-Suomen koulutus kuntayhtymän yhtymähallitus toteaa rahoitusasetukseen esitetyistä muutoksista seuraavaa.

Jos opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksen uudistuksen yhtenä tarkoituksena oli selkeyttää ja yksinkertaistaa ammatillisen koulutuksen rahoitusta, on tämän tavoitteen saavuttamisessa epäonnistuttu. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tehnyt rahoitusjärjestelmästä erittäin monimutkaisen ja koulutuksen järjestäjän kannalta epävakaa, ennustamattoman ja arvaamattoman. Tältä pohjalta ammatillisen koulutuksen järjestäminen jopa vaarantuu ja johtaa koulutuksen laadun huononemiseen.

Nyt lausunnolla oleva opetus- ja kulttuuriministeriön asetusluonnos rahoituksen laskentaperusteiden muuttamisesta on esimerkki siitä, kuinka huonosti tunnetaan ammatillisen koulutuksen järjestämiseen liittyvät asiat ja kuinka rahoituksessa on etäännytty koulutuksen käytännön todellisuudesta. Epäselväksi on myös jäänyt, onko ammatillisen koulutuksen rahoituksen muutoksista aikaisemmin annetuilla koulutuksen järjestäjien lausunnoilla ollut todellista vaikutusta asioiden valmistelussa ja ovatko lausunnot johtaneet säädösluonnosten muutoksiin koulutuksen järjestäjien toivomalla tavalla.

Vaikuttavuusrahoitus muodostuu opiskelijoiden työllistymisestä ja jatko-opintoihin siirtymisestä, opiskelijapalautteesta ja työelämäpalautteesta. Vaikuttavuusrahoituksen osuus kokonaisrahoituksesta on 15 % vuonna 2022. Vuoden 2018 tiedoilla tämä tarkoittaisi noin 248 M€.

Opiskelijapalautekyselyn vastausten perusteella jaetaan 2,5 % ammatillisen koulutuksen laskennallisesta rahoituksesta. Laskennallisella perus- ja suoritusrahoituksella jaetaan koulutuksen järjestäjille 98 % ammatillisen koulutuksen määrärahasta ja strategiarahoituksella 2 %.

24.4.2018

Vaikka vuosina 2018 ja 2019 vaikuttavuusrahoituksen osuus on 0 %, tulee vaikuttavuusrahoitus tulevina vuosina merkittäväällä tavalla vaikuttamaan koulutuksen järjestäjän saamaan rahoitukseen. Vuonna 2018 ammatillisen koulutuksen laskennallinen rahoitus on 1 654 696 995 €. Opiskelijapalautekyselyn 2,5 %:n osuus tästä olisi noin 41,37 M€ eli 1/6 vaikuttavuusrahoituksesta, mikäli palaute huomioitaisiin jo nyt täysimääräisesti rahoituksessa. Siirtymäsäännöksen mukaan vuosina 2020 ja 2021 1/4 osa vaikuttavuusrahoituksesta myönnetään opiskelijapalautteen perusteella. Opiskelijapalautekyselyllä on vuodesta 2020 alkaen merkittävä vaikutus koulutuksen järjestäjän rahoitukseen, jolloin koko vaikuttavuusrahoituksen osuus on 10 % laskennallisesta rahoituksesta.

Opiskelijapalautejärjestelmästä ollaan tekemässä monimutkaista ja erilaisine korjauskertoimineen vaikeasti hahmotettavaa mallia, jota on hyvin hankala selittää asiaa syvällisemmin tuntemattomalle henkilölle tai hänen sitä ymmärtää. Ammatillisen koulutuksen rahoitus ei saisi muodostua näin monimutkaisesti ja vaikeaselkoisesti.

Monimutkaisessa opiskelijapalautejärjestelmässä ei oteta huomioon tekijöitä, joilla selvitettäisiin opiskelijan omaa vastuuta koulutukseen osallistumisesta, aktiivisuudesta, mahdollisista poissaoloista, motivaation puutteesta, puutteellisista oppimisedellytyksistä, mielenterveyteen liittyvistä ongelmista, päihteiden käytöstä jne. Ilmeisesti lähtökohtaisesti on oletettu, että kaikki opiskelijat hoitavat oman vastuunsa oppimisesta ja työyhteisössä toimimisesta ensiluokkaisesti.

Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä kantaa vastuun yhdeksän omistajakuntansa koko ikäluokan kouluttamisesta. Näin pyritään myös jatkossa tekemään, vaikka kuntayhtymän saamia valtionosuuksia on viimeisen viiden vuoden aikana leikattu noin 6 M€. Valitettavasti uusi rahoituslaki ei alueellisesti kata koko ikäluokan kouluttamista.

Erityistä tukea saavien opiskelijoiden osuus on jatkuvasti lisääntynyt. Marraskuussa 2017 koulutuskuntayhtymän noin 1655 ammatillista perustutkintoa suorittaneista opiskelijoista erityistä tukea tarvitsevien määrä oli 377. Suurimpana ryhmänä ovat kielelliset vaikeudet 165 ja muu syy 118, joista merkittävä osa on mielenterveydellisiä syitä. Kolmanneksi suurin ryhmä, 62 opiskelijaa, kärsi hahmottamiseen ja tarkkaavaisuuteen liittyvistä ongelmista. Mielestämme erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden osuus koko opiskelijamäärästä tulisi yksinkertaisella tavalla huomioida palautekyselyn tuloksia arvioitaessa.

24.4.2018

Edellä mainitut, opiskelijoiden henkilökohtaisiin oppimisedellytyksiin liittyvät tekijät vaikuttavat siihen, millaisia vastauksia opiskelijat tulevat palautekyselyssä antamaan.

Osaan palautejärjestelmän kysymyksistä liittyy ongelmia koska ne eivät ole riittävän yksiselitteisiä. Esimerkiksi kysymys ”Uskon, että pystyn hyödyntämään koulutuksen aikana saamaani osaamista ja ammattitaitoa.”. Moni nuori hakeutuu joko omasta tahdostaan tai työmarkkinatilanteesta johtuen täysin toiselle alalle, mihinkä hänen suorittamansa koulutus on ensisijaisesti tarkoitettu. Epäselväksi jää, miten opiskelijat pystyvät objektiivisesti vastaamaan tähän kysymykseen, joka mielestämme viittaa selkeästi suoritettuihin alakohtaisiin opintoihin?

Myös kysymys ”Olen tyytyväinen saamaani koulutukseen” on ongelmallinen. Koska kysymys on vahvasti kytketty vastaajan saamaan alakohtaiseen koulutukseen, voivat työmarkkinatilanteet ja jatkokoulutusmahdollisuudet vaikuttaa vastaukseen. Alan senhetkinen heikko työmarkkinatilanne luo helposti jo lähtökohtaisesti tyytymättömyyttä alan koulutusta kohtaan.

Tuomas Levomäki
yhtymähallituksen
puheenjohtaja

Antti Virtanen
kuntayhtymäjohtaja

